Gerardus de Harderwyck: Commentum sex tractatuum Petri Hispani. Add: Tractatus posteriorum Aristotelis. Comm: Gerardus de Harderwyck

[Cologne: Heinrich Quentell], 1488 Seite 465

Scire est rē p [illegible] ā ꝯgno-
scere ⁊ qm̄ illius est cau-
sa ⁊ qm̄ ipossibile ē h̃ ali-
ter se hr̄e h̃ totū cām rei ꝯ-
gnoscere ponit̄ ad dr̄am
cognitōis p effectū faciētis apprehen
dere cām q̄ȝ taliter sciētes nō putāt se
simplr̄ scire sed impfecte et sophistico
mō. sed illi estimāt se aliquid scire q̄ sui
quesiti cām cognoscūt. Et qm̄ illius est
cā ponitur ad dr̄am scire cōis notificā
tis effectū p cām remotā q̄ cognita ne
scitur res in propria natura q̄ tn̄ igno
rata necē est effectū ignorare. Et quo-
niam impossibile est hoc aliter se habe
re ponit̄ ad dr̄am opinionis notificā
tis aliqn̄ effectū p cām eius propriam
sed discursu probabili ⁊ nō necessario

Iste est tractatus corr̄ns duobus libris po
steriorū arestotelis summarie pstrigens ea que
in libro 2º determināt̄. In q̄ agitur de demon-
stratōe siue sillogismo demōstratiuo ⁊ de pnci-
pijs ⁊ passionibus eius. Et q̄ȝ sillogismus de-
mōstratiuus necessitat materiā illatiōis sic sil-
logismus simplr̄ dictus formā. iō post tracta-
tum de sillogismo simplr̄ dicto ordinād9 est h̃
tractatus in cuius signū. p. pmo prioꝝ vocat
sciam de sillogismo simplr̄ dicto sciam priorū.
analeticoꝝ ⁊ sciam demōstratōis appellat sciam
posterioꝝ analeticoꝝ. De hoc aūt sillogismo
demonstratio sic pceditur. prio notificat̄ effec-
tus proprius eius qui est scire. Deinde ponun
tur ea que deseruiunt pncipijs ei9 dē. ⁊ demum
concludit̄ diffinitio eius ibi. ex oibus iā indu
ctis pt inferri q̄ cū demonstratio sit sillogismus
faciēs scire ꝯgruū est in exordio huius tractat9
ipm diffinire. ⁊ h̃ mō scire est rem per cām cog-
noscere nō quidē quālibȝ sed per cām propriā
⁊ eēntialē ppter quod subdit̄ ⁊ qm̄ illius ē cā
eo q̄ oȝ talem causam poni p modū mediū ne-
cessitantis ꝯclusionē ꝯm formā. ⁊ g̃ in calce dr̄
⁊ impossibile est hoc aliter se hr̄e istaꝝ aūt idu-
ctaꝝ pticulaꝝ declaratio ptȝ in textu.

Ex quo apparet oēm sciam oriri ex q̄-
busdā pcognitōibus que sunt princi-
pia effectiua et formalia sciendi. Huiu9
modi aūt due sunt in gn̄e et tres in spe
cie. In gn̄e dico puta pcognitōȝ quia
est quid est: In spē dico puta pcogniti
one dignitatis subiecti et passionis nā
ex quo in vera scia tm̄ queritur de inhe
rentia passionis per causam cetera ha
bent precognosci. Et ideo de passione
presupponitur cognitio quid sit de sub
iecto vtrūqȝ genus pcognitōis scȝ q̄d
et q̄ȝ. De dignitate aūt eo q̄ cōplexa ē
dūtaxat q̄ȝ intellige per cognitōȝ quia
est eam qua prescitur eē rei p pcogniti
onem quid est intellige eam qua dino
scitur quidditas rei.

Hic ponūtur ea q̄ notificāt demōstratio-
nē in suis pncipijs que sunt subiectū passio et
dignitas ⁊ dr̄ q̄ singula quo ad aliquid sunt i
demonstrabilia. i. pcognita ea pcognitōe q̄ non
permittit de eis facere aliquā questionē diffini-
tōne aut demonstratōe terminabileȝ. Huiōi ve
ro pcognitōes sunt due. s. q̄ȝ est. ⁊ quid est. Di
citur aūt pcognitio q̄ȝ est illa que psupponit eē
rei ⁊ pcognitio quid est illa q̄ psupponitur dif
finitio rei. ⁊ q̄ȝ diffinitio est solius incōplexi. ⁊
dignitas est complexa nō psupponit̄ quid ē de
dignitate nisi forte quid nominis siue termio
rum sed dūtaxat q̄ȝ est de ea psupponit̄. Et q̄ȝ
esse passionis queritur in potissima demōstrati
one ideo nō pcognoscit̄ de ipsa passione si ē. sed
dumtaxat quid est. De subiecto vero necēm est
vtrunqȝ precognoscere eo q̄ est subiectū ⁊ cau-
sa inherentie sue passionis: ⁊ ppter primū pre-
supponitur de eo si est propter 2m quid est eo
q̄ diffinitio enuncians esse ipius in ratōe cau-
se sue passionis est verissimū medium conclu-
dendi passionē de ipo vniuersaliter aūt intelli-
gendū est q̄ id psupponitur qd̄ non querit̄ de-
monstrari. ⁊ ideo q̄ȝ solum queritur demōstra
ri passio de subiecto q̄ȝtum ad inherentiam ip-
sius saltem in potissima demonstratōne omnia
alia pcognoscuntur aliter ⁊ aliter ꝯm q̄ exigit
ipoꝝ precognitoꝝ natura. Circa textum
expositum mouetur questio.

Utrum duplex sit i

genere principioꝝ demonstratōis pcognitō cor
respondens triplici precognito. Et videt̄ pri-
mo q̄ non quia si essent alique precognitiones
maxime essent quia est. ⁊ quid est sed hoc non
probatur quia sunt questiones vt postea pate
bit. modo idem non est questio ⁊ precognitio.
Scđo. quid nois. est etiā pcognitio. g̃ sub